

Krzysztof Rutkiewicz

Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

POMOC PUBLICZNA W SEKTORZE RYBOŁÓWSTWA I AKWAKULTURY W POLITYCE KONKURENCJI UNII EUROPEJSKIEJ W LATACH 1992-2010

*PUBLIC AID TO FISHERIES AND AQUACULTURE IN THE EUROPEAN
UNION'S COMPETITION POLICY IN THE PERIOD 1992-2010*

Słowa kluczowe: rybołówstwo, akwakultura, pomoc publiczna, polityka konkurencji, Unia Europejska

Key words: fisheries, aquaculture, public aid, competition policy, the European Union

Abstrakt. Celem badań było przedstawienie zasad udzielania pomocy publicznej w sektorze rybołówstwa i akwakultury oraz analizy danych statystycznych w zakresie wartości, struktury i kierunków jej rozdysponowania w krajach członkowskich UE w latach 1992-2010. Do największych beneficjentów środków kierowanych do tego sektora należą przedsiębiorstwa z Hiszpanii, Włoch, Francji i Wielkiej Brytanii. W przypadku Polski, Portugalii, Rumunii i Grecji ważnym instrumentem wsparcia po 2007 r. stały się środki z EFR. W UE-27 najwyższa kwota udzielanej pomocy dotyczy priorytetu 2. Akwakultury, rybołówstwa śródlądowego, przetwórstwa i marketingu. Polska w ramach PO Ryby 2007-2013 udzieliła najwięcej (84 mln euro, tj. 54,5%) pomocy na działania związane z tymczasowym i trwałym zaprzestaniem działalności połowowej. Zrealizowane płatności wywarły pozytywny, synergiczny wpływ na konkurencyjność funkcjonowania przedsiębiorstw rybackich m.in. w postaci wzrostu ich przychodów i rentowności, jak również inwestycji związanych z budową nowych i modernizacją istniejących obiektów oraz zakupem urządzeń pomocniczych, wpływając na poprawę jakości produktów oraz warunków bezpieczeństwa i higieny pracy polskiej floty bałtyckiej.

Wstęp

Sektorowe zasady konkurencji, czyli specyficzne prawno-ekonomiczne regulacje stosowane w niektórych gałęziach gospodarki, stanowią integralną część polityki konkurencji Unii Europejskiej (UE) [Jurkowska-Gomułka, Skoczny 2010].

W sektorze rybołówstwa, podobnie jak w innych sektorach, polityka udzielania pomocy publicznej w UE ma na celu zapobieganie wszelkim zakłóceniom konkurencji na rynku wewnętrznym. Pomoc publiczna udzielana w tym sektorze jest finansowym stymulatorem promocji racjonalizacji oraz efektywności produkcji i obrotu produktami rybołówstwa. Pomoc ta nie może być narzędziem protekcyjizmu, lecz jedynie środkiem prowadzącym do trwałej poprawy i rozwoju sektora, z uwzględnieniem oddziaływania na morski ekosystem oraz ekonomicznego i socjalnego interesu producentów i konsumentów [Brodecki 2004].

Celem badań było przedstawienie zasad udzielania pomocy publicznej w sektorze rybołówstwa i akwakultury oraz analiza danych statystycznych w zakresie wartości, struktury i kierunków jej rozdysponowania w krajach członkowskich UE w latach 1992-2010.

Materiał i metodyka badań

Na metodę badawczą składały się następujące etapy: 1) analiza najważniejszych postanowień pierwotnego i wtórnego prawa europejskiego dotyczącego udzielania pomocy publicznej w sektorze rybołówstwa i akwakultury, 2) prezentacja kluczowych rodzajów pomocy stosowanych w tym sektorze, 3) analiza danych empirycznych w zakresie wartości, struktury i tendencji w rozdysponowaniu pomocy w krajach UE, 4) ocena postępów z realizacji wsparcia rybołówstwa w Polsce w ramach PO Ryby 2007-2013. W opracowaniu wykorzystano informacje pochodzące m.in. z Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji oraz Gospodarki Morskiej i Rybołówstwa (Komisji

Europejskiej), Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW). Wykorzystano także najważniejsze akty prawne (Rady i Komisji) i wybrane dokumenty, raporty oraz opracowania na temat pomocy publicznej i polityki konkurencji w sektorze rybołówstwa.

Zasady udzielania pomocy publicznej w sektorze rybołówstwa w UE

Zgodnie z postanowieniami art. 38 ust. 1 *Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej* (TFUE) [2008] oraz ze względu na fakt, że istnieje wiele cech podobnych rybołówstwa do rolnictwa, takich jak zależność produkcji od warunków naturalnych, rozproszenie producentów (rybaków) na dużym obszarze działań oraz trudności w koncentracji kapitału, produkty rybołówstwa uznane zostały za produkty rolne¹. W rozporządzeniu Rady (WE) nr 1198/2006 z 27.07.2006 r. (Dz. Urz. UE, L 223, 6) w sprawie Europejskiego Funduszu Rybackiego (EFR) jednoznacznie stwierdzono (art. 7), że pomoc publiczna udzielana przedsiębiorcom w sektorze rybołówstwa podlega:

- art. 107 TFUE, w którym za niezgodną z rynkiem UE uznano pomoc mającą charakter selektywny, prowadzący do zakłócenia konkurencji i handlu (ust. 1), dopuszczając jednak (ust. 2) pomoc na: a) cele socjalne, b) rekompensatę szkód klęsk żywiołowych oraz (ust. 3) na: a) wyrównywanie rozwoju gospodarczego opóźnionych regionów, b) wspieranie realizacji międzynarodowych projektów lub zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce, c) ułatwienie rozwoju niektórych działań gospodarczych, d) zachowanie dziedzictwa kulturowego, e) inne cele proponowane przez Radę na wniosek Komisji;
- art. 108-109 TFUE, które określają kompetencje instytucji upoważnionych do monitoringu i egzekwowania prawa pomocy publicznej w państwach członkowskich UE.

Uzupełnieniem tych przepisów jest rozporządzenie Rady (WE) nr 774/2008 z 24.07.2008 r. (Dz. Urz. UE, L 202) w sprawie restrukturyzacji flot rybackich dotkniętych kryzysem gospodarczym. Dopuszcza ono wyjątkową i tymczasową pomoc dla przedsiębiorców, których wyniki finansowe pogorszyły się w następstwie wzrostu cen ropy naftowej w 2008 r.

Zagadnienia pomocy publicznej w rybołówstwie, nieobjęte powyższymi regulacjami, stanowią przedmiot wytycznych do celów analizy pomocy państwa dla rybołówstwa i akwakultury z 03.04.2008 r. (Dz. Urz. UE, C 84/06). Zasadniczo Komisja za niezgodną ze wspólnym rynkiem uznała pomoc operacyjną powodującą zwiększenie płynności gospodarczej beneficjenta lub skutkującą obniżeniem kosztów produkcji, chyba że ma ona charakter odszkodowania, np. na naprawę szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi zdarzeniami nadzwyczajnymi. Poza wskazanymi wyjątkami w części szczegółowej Wytycznych z 2008 r. przewidziano możliwość uznania za dopuszczalną pomocy na: a) inwestycje w statki rybackie, b) ulgi podatkowe i koszty pracy dotyczące statków rybackich z UE prowadzących działalność poza wodami terytorialnymi Wspólnoty, c) systemy opłat parafiskalnych nałożonych na niektóre produkty rybołówstwa, d) flotę rybacką i wprowadzanie do obrotu produktów rybołówstwa z regionów najbardziej oddalonych (Azorów, Madery, Wysp Kanaryjskich oraz Gujany Francuskiej i Reunion). Dodatkowo podkreślono, że w sektorze rybołówstwa i akwakultury może być udzielana m.in. pomoc szkoleniowa, na działalność badawczo-rozwojową i innowacje oraz na restrukturyzację i ratowanie zagrożonych przedsiębiorstw. W świetle tych przepisów pomoc jest zgodna ze wspólnym rynkiem, jeśli zawiera element stymulujący (tzw. efekt zachęty), wymagający współdziałania ze strony beneficjenta.

Kolejnym aktem prawnym regulującym zakres pomocy publicznej w rybołówstwie jest rozporządzenie Komisji nr 736/2008 z 22.07.2008 r. (Dz. Urz. UE, L 201) dotyczące wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw, zajmujących się produkcją, przetwórstwem i wprowadzaniem do obrotu produktów rybołówstwa. Pomoc objęta tym wyłączeniem musi być przejrzysta, tzn. udzielana m.in. w formie dotacji, pożyczek, programów gwarancyjnych lub środków fiskalnych oraz nie można jej

¹ W sprawie nr 141/78 (Zb. Orz. 1978, 417) Europejski Trybunał Sprawiedliwości (ETS) stwierdził, iż rybołówstwo morskie zawsze podlegało wspólnej polityce rolnej, czego potwierdzeniem może być fakt, że ryby, skorupiaki i małże są wyraźnie wyszczególnione na liście stanowiącej załącznik I do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE) [2002]. Definicję produktów rybołówstwa można znaleźć m.in. w rozporządzeniu Rady WE nr 104/2000 z 17.12.1999 r. (Dz. Urz. UE, L 17).

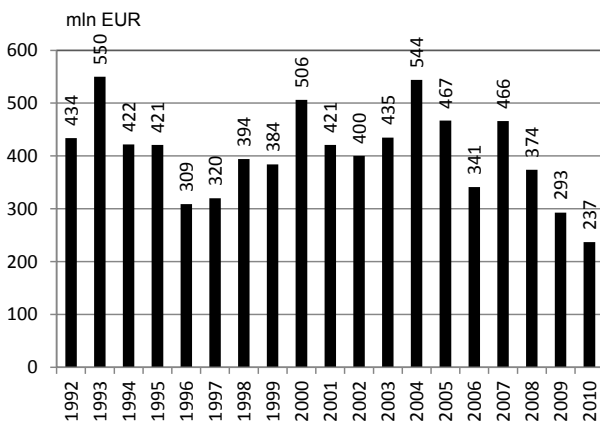
kumulować z pomocą przyznaną równolegle na podstawie innych przepisów. Rozporządzenie za dopuszczalną przewiduje pomoc: a) z tytułu trwałego lub tymczasowego zaprzestania działalności połowowej, b) na rzecz rekompensaty społeczno-gospodarczej w celu zarządzania flotą, c) na rzecz inwestycji produkcyjnych w akwakulturę, d) na rekompensaty produkcyjne w akwakulturze, przyczyniające się do ochrony i poprawy stanu środowiska, e) dla hodowców mięczaków z tytułu czasowego zawieszenia odłowu, spowodowanego względami ochrony zdrowia publicznego, f) na rzecz zdrowia zwierząt, g) na rzecz rybołówstwa śródlądowego, h) na przetwórstwo i wprowadzanie do obrotu produktów rybołówstwa, i) na finansowanie środków służących wspólnemu interesowi (w tym na ochronę i rozwój fauny i flory wodnej), j) na inwestycje w publicznych lub prywatnych portach rybackich, miejscach wylądunku i przystaniach, k) na realizację polityki podniesienia jakości i wartości, rozwój nowych rynków dla produktów rybołówstwa i akwakultury lub kampanie promocyjne, l) na projekty pilotażowe, ł) na modyfikację (zmianę) przeznaczenia statków rybackich zarejestrowanych w UE oraz do celów szkoleń lub badań, m) na pomoc techniczną.

Wartość i struktura pomocy publicznej w sektorze rybołówstwa w krajach UE-27

Całkowita wartość pomocy publicznej udzielona przez państwa UE-27 przedsiębiorcom działającym w sektorze rybołówstwa i akwakultury w latach 1992-2010 wyniosła ponad 7,7 mld euro. Wysokość wsparcia w okresie 1992-2007 oscylowała w przedziale od 309 mln euro do 550 mln euro (rys. 1), a więc średnioroczna wartość wyniosła 426 mln euro.

Do największych beneficjentów pomocy w sektorze rybołówstwa i akwakultury należały przedsiębiorstwa funkcjonujące w trzech krajach, które łącznie przyznały 63,8% wartości pomocy w UE-27 w latach 1992-2010 (tab. 1). Były to: Hiszpania (2,05 mld euro, tj. 26,5%), Włochy (1,97 mld euro, 25,5%) i Francja (0,91 mld euro, 11,8%). Do grupy państw, które udzieliły przedsiębiorcom wsparcia przekraczającego 200 mln euro należały także: Wielka Brytania (525 mln, tj. 6,8%), Polska (402 mln, 5,2%), Dania (364 mln, 4,7%), Niemcy (263 mln, 3,4%), Irlandia (3,4%), Grecja (3,3%) i Holandia (2,6%). Na przeciwnym krańcu znalazły się takie kraje, jak Słowenia, Malta i Słowacja, które do rybołówstwa i akwakultury skierowały najmniej środków, oraz Bułgaria, Cypr, Luksemburg i Rumunia, które nie przyznały ich wcale.

Należy podkreślić, że pomoc udzielona na złowienie i wycofanie części statków spowodowała istotne zmniejszenie nakładu połowowej polskiej floty, przekładając się na poprawę podstawowych mierników efektywności. Rentowność brutto połowów zwiększyła się z 2% w 2004 r. do 22% w 2007 r. Zrealizowane płatności wywarły pozytywny, synergiczny wpływ na konkurencyjność funkcjonowania przedsiębiorstw rybackich m.in. w postaci inwestycji związanych z budową nowych i modernizacją istniejących obiektów oraz zakupem urządzeń pomocniczych, wpływając na poprawę jakości produktów oraz warunków bezpieczeństwa i higieny pracy polskiej floty bałtyckiej [*Ocena ex-post... 2010*].

Rysunek 1. Wartość pomocy publicznej w sektorze rybołówstwa i akwakultury w UE-27 w latach 1992-2010

Figure 1. Value of state aid to fisheries and aquaculture sector in the EU-27 in the period 1992-2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji Komisji Europejskiej
Source: own study based on data from the Directorate General for Competition – European Commission

Tabela 1. Całkowita wartość i struktura pomocy publicznej w sektorze rybołówstwa i akwakultury w krajach członkowskich UE-27 w latach 1992-2010

Table 1. Total value and share of state aid to fisheries and aquaculture sector in the EU-27 Member States in the period 1992-2010

Pozycja i nazwa kraju/ Rank, country name	Wartość [mln euro]/ Value [mln EUR]	Udział/ Share [%]
UE-27	7 718,0	100,0
1. Hiszpania/E	2 045,9	26,5
2. Włochy/I	1 970,8	25,5
3. Francja/F	914,2	11,8
4. Wielka Brytania/UK	525,1	6,8
5. Polska/PL	401,7	5,2
6. Dania/DK	363,5	4,7
7. Niemcy/D	262,8	3,4
8. Irlandia/IR	262,4	3,4
9. Grecja/GR	253,1	3,3
10. Holandia/NL	204,3	2,6
11. Portugalia/P	126,5	1,6
12. Czechy/CZ	114,1	1,5
13. Szwecja/S	108,2	1,4
14. Finlandia/FIN	72,5	0,9
15. Belgia/B	66,0	0,9
16. Austria/A	10,4	0,1
17. Litwa/LT	4,5	0,06
18. Węgry/H	3,8	0,05
19. Estonia/EW	3,7	0,05
20. Łotwa/LV	3,4	0,04
21. Słowenia/SLO	0,7	-
22. Malta/M	0,2	-
23. Słowacja/SLK	0,2	-
24. Bułgaria/BG	0	-
25. Cypr/CY	0	-
26. Luksemburg/L	0	-
27. Rumunia/RU	0	-

Źródło: jak na rys. 1
Source: see fig. 1

W perspektywie 2007-2013 całkowita wartość środków pomocowych pochodzących z EFR, przypadająca na wszystkie kraje UE-27 wynosi ponad 4,3 mld euro. Analiza struktury rozdysponowania tych środków wskazuje, że głównymi beneficjentami wsparcia są przedsiębiorstwa funkcjonujące w Hiszpanii (1,1 mld euro, tj. 26%), Polsce (735 mln euro, 17%) i Włoszech (424 mln euro, 10%). Dalsze miejsca (z kwotą powyżej 200 mln euro) zajmują kolejno: Portugalia (246 mln euro, 6%) oraz Rumunia, Francja i Grecja (po 5%) (rys. 2).

Najwięcej środków przypada na oś priorytetową 2. Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i marketing (1,24 mld euro, 29% środków w UE-27), zwłaszcza w Hiszpanii (307 mln euro, 7%), Polsce (163 mln euro, 3,8%) oraz Włoszech i Rumunii (w obu po ok. 105 mln euro, 2,5%) (rys. 3). W ramach osi 1. Środki na rzecz dostosowania floty do dostępnych zasobów – zaplanowano budżet w wysokości 1,19 mld euro (28%), który w największym stopniu wykorzystują Hiszpania (439 mln euro, 10,2%), Włochy (161 mln euro, 3,7%) i Polska (141 mln euro, 3,3%). Trzecią pozycję pod względem wartości (1,16 mld euro, 27%) zajmuje grupa środków służących wspólnemu interesowi (oś 3.). Główni beneficjenci tego priorytetu to Hiszpania (314 mln euro, 7,3%), Polska (159 mln euro, 3,7%), Włochy (2,5%), Francja (2%), Portugalia (1,9%) i Niemcy (1,6%). Wyniki analizy pomocy z osi 4. Zrównoważony rozwój obszarów zależnych głównie od rybactwa (555 mln euro, 13% w UE-27) dowodzą, że największe wsparcie otrzymują przedsiębiorcy z Polski (235 mln euro, 5,5%) oraz w mniejszym zakresie z Rumunii (75 mln euro, 1,7%), Hiszpanii (1,2%) i Grecji (0,8%). Podobnie w ostatnim priorytecie 5. Pomoc techniczna (161 mln euro, 3%), pierwsze miejsce zajmuje Polska (37 mln euro, 0,9%), przed Włochami (0,8%) i Hiszpanią (0,5%).

Rysunek 2. Całkowita wartość środków publicznych pochodzących z EFR w krajach UE-27 w perspektywie 2007-2013

Figure 2. Total value of public measures from the European Fisheries Fund (EFF) to EU-27 Member States for the 2007-2013 programming period

Źródło: opracowanie własne na podstawie Facts and figures... 2012
Source: own study based on Facts and figures... 2012

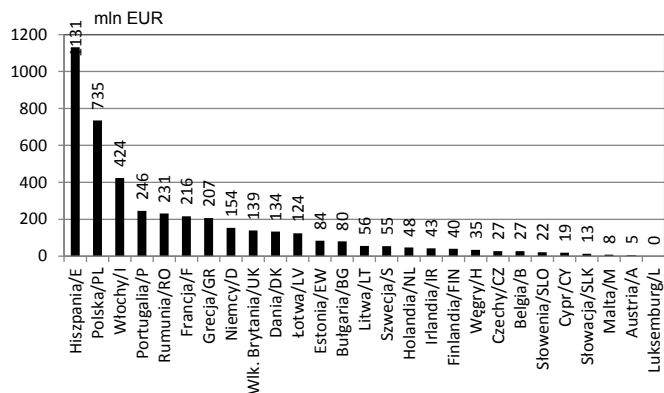

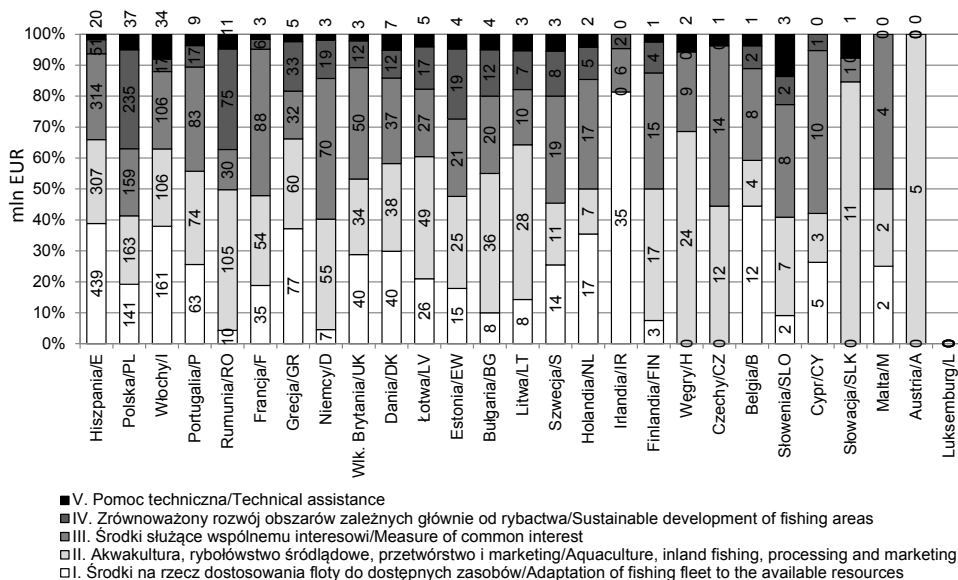
Tabela 2. Całkowita wartość, struktura i przeznaczenie pomocy w ramach PO Ryby 2007-2013 (stan na 31.12.2010 r.)

Table 2. Total value, structure and objective of aid granted under the Operational Programme "Sustainable Development of the Fisheries Sector and Coastal Fishing Areas 2007-2013" (as on 31.12.2010)

Nr priorytetu i przeznaczenie środków/ <i>Priority axes and objective of aid granted</i>	Liczba operacji/ <i>Number of operations</i>	Wartość [mln euro]/ <i>Value [mln EUR]</i>	Udział/ <i>Share [%]</i>	Budżet [mln euro]/ <i>Budget [mln EUR]</i>	Wydano/ <i>Spent [%]</i>
Oś 1. Środki na rzecz dostosowania floty rybackiej do zasobów, w tym/ <i>Axis 1. Measures for the adaptation of the fishing fleet to the resources:</i>	7 594	88,2	57,4	225,1	39,2
1.1. Pomoc publiczna z tytułu trwałego zaprzestania działalności połowowej/ <i>Public aid for permanent cessation of fishing activities</i>	61	27,0	17,6	53,3	50,7
1.2. Pomoc publiczna z tytułu tymczasowego zaprzestania działalności połowowej/ <i>Public aid for temporary cessation of fishing activities</i>	4 565	56,7	36,9	78,3	72,4
1.3. Inwestycje na statkach rybackich/ <i>Investments on board fishing vessels</i>	97	1,3	0,8	60,3	2,2
1.4. Rybołówstwo przybrzeżne/ <i>Small-scale coastal fishing</i>	0	0	-	7,6	-
1.5. Rekompensaty społeczno-gospodarcze w celu zarządzania krajową flotą rybacką/ <i>Socio-economic compensation for the management of the national fishing fleet</i>	2 871	3,2	2,1	25,6	12,5
Oś 2. Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i obrót, w tym/ <i>Axis 2. Aquaculture, inland fishing, processing and marketing:</i>	283	35,9	23,3	195,8	18,3
2.1. Inwestycje w chów i hodowlę ryb/ <i>Productive investments in aquaculture</i>	181	15,9	10,3	50,2	31,7
2.2. Działania wodno-środowiskowe/ <i>Aqua-environmental measures</i>	0	0	-	37,2	-
2.3. Środki na rzecz zdrowia zwierząt/ <i>Animal health measures</i>	0	0	-	0	-
2.4. Rybołówstwo śródlądowe/ <i>Inland fishing</i>	14	0,2	0,1	3,2	6,3
2.5. Inwestycje w zakresie przetwórstwa i obrotu/ <i>Investments in processing and marketing</i>	88	19,8	12,9	105,2	18,8
Oś 3. Środki służące wspólnemu interesowi, w tym/ <i>Axis 3. Measures of common interest:</i>	76	29,6	19,3	195,8	15,1
3.1. Działania wspólne/ <i>Collective actions</i>	12	0,3	0,2	6,6	4,5
3.2. Ochrona i rozwój fauny i flory wodnej/ <i>Protection and development aquatic fauna and flora</i>	2	0,6	0,4	16,4	3,7
3.3. Inwestycje w portach rybackich, miejscach wylądunku i przystaniach/ <i>Investments in fishing ports, landing sites and shelters</i>	27	23,4	15,2	139,4	16,8
3.4. Rozwój nowych rynków i kampanie promocyjne/ <i>Development of new markets and promotional campaigns</i>	32	4,4	2,9	13,7	32,1
3.5. Projekty pilotażowe/ <i>Pilot projects</i>	3	0,9	0,6	16,4	5,5
3.6. Modyfikacja w celu zmiany przeznaczenia statków rybackich/ <i>Modification for reassignment of fishing vessels</i>	0	0	-	3,3	-
Oś 4. Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa, w tym/ <i>Axis 4. Sustainable development of fisheries areas:</i>	0	0	-	313,2	-
4.1. Rozwój obszarów zależnych od rybactwa/ <i>Development of fisheries areas</i>	0	0	-	281,9	-
4.2. Wsparcie na rzecz współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej/ <i>Support for interregional and international cooperation</i>	0	0	-	31,3	-
Oś 5. Pomoc techniczna/ <i>Axis 5. Technical assistance</i>	0	0	-	48,9	-
Razem PO Ryby 2007-2013/ <i>Total for Operational Programme Fish 2007-2013</i>	7 953	153,7	100,0	978,8	15,7

Źródło: kalkulacje własne na podstawie danych z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Source: own calculations based on data from the Ministry of Agriculture and Rural Development

Rysunek 3. Przeznaczenie pomocy z EFR w UE-27 z podziałem na osie priorytetowe w latach 2007-2013
 Figure 3. Purposes of state aid from EFF to EU-27 divided into priority axes in the period 2007-2013

Źródło: jak na rys. 2

Source: see fig. 2

W ostatnich latach strategicznym instrumentem wsparcia rybołówstwa w Polsce stał się Program Operacyjny „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013” (PO Ryby). Całkowity wkład publiczny programu wyniósł 979 mln euro, z czego 735 mln euro pochodziło z EFR, a 244 mln euro stanowił wkład krajowy. Według informacji pochodzących z MRiRW, od początku programu do końca 2010 r. polskie przedsiębiorstwa działające w sektorze rybołówstwa otrzymały pomoc o łącznej wysokości 153,7 mln euro, czyli 15,7% środków przewidzianych w ramach pięciu obszarów priorytetowych (tab. 2). Najwięcej środków przyznano w ramach działania 1.2. Pomoc publiczna z tytułu tymczasowego zaprzestania działalności połowowej (56,7 mln euro, tj. 36,9%) oraz działania 1.1. Trwałego zaprzestania działalności połowowej (27 mln euro, 17,6%). Na kolejnych miejscach znalazła się pomoc na inwestycje: w portach rybackich, miejscach wyładunku i przystaniach (23,4 mln euro, 15,2%), w zakresie przetwórstwa i obrotu (19,8 mln euro, 12,9%) oraz na chów i hodowlę ryb (15,9 mln euro, 10,3%). Mniejsze kwoty pomocy przeznaczono m.in. na rozwój nowych rynków i kampanie promocyjne (4,4 mln euro, 2,9%), rekompensaty społeczno-gospodarcze w celu zarządzania krajową flotą rybacką (3,2 mln euro, 2,1%) oraz inwestycje na statkach rybackich (1,3 mln euro, 0,8%). W badanym okresie nie zrealizowano żadnych płatności w ramach osi 4. i 5.

Środki otrzymywane przez rybaków w ramach PO Ryby 2007-2013 miały wpływ na ogólną wielkość przychodów, która wzrosła z ponad 150 mln zł w 2006 r. do ponad 240 mln zł w 2009 r. Bez dofinansowania z EFR (głównie rekompensat za wstrzymanie połowów) rentowność rybołówstwa bałtyckiego w 2008 r. byłaby ujemna (-2%). Dzięki przyznanym dotacjom wartość tego wskaźnika wyniosła 38%. Biorąc pod uwagę malejącą liczbę statków można wnioskować, że przychody jednostkowe rosły szybciej niż przychody sektora ogółem.

Podsumowanie

Zgodnie z zasadami UE dopuszczalność udzielania pomocy publicznej w sektorze rybołówstwa i akwakultury zależy od spójności tego instrumentu z celami polityki rybackiej. Przyznawana pomoc powinna być przejrzysta oraz nie może zakłócać konkurencji, lecz stanowić zachętę do podejmowania aktywnej działalności przez przedsiębiorców.

Do największych beneficjentów środków kierowanych do sektora rybołówstwa i akwakultury w latach 1992-2010 należały przedsiębiorstwa z Hiszpanii, Włoch, Francji i Wielkiej Brytanii. W przypadku Polski, Portugalii, Rumunii i Grecji ważnym instrumentem wsparcia po 2007 r. stały się środki z EFR. W UE-27 najwyższa łączna kwota udzielonej pomocy dotyczy priorytetu 2. Akwakultury, rybołówstwa śródlądowego, przetwórstwa i marketingu. Do końca 2010 r. Polska w ramach PO Ryby 2007-2013 udzieliła najwięcej środków (83,7 mln euro, tj. 54,5% całości pomocy) na działania 1.2. i 1.1. związane z tymczasowym lub trwałym zaprzestaniem działalności połowowej.

Zrealizowane płatności miały pozytywny, synergiczny wpływ na konkurencyjność funkcjonowania przedsiębiorstw rybackich m.in. w postaci wzrostu ich przychodów i rentowności, jak również inwestycji związanych z budową nowych i modernizacją istniejących obiektów oraz zakupem urządzeń pomocniczych, wpływając na poprawę jakości produktów oraz warunków bezpieczeństwa i higieny pracy polskiej floty bałtyckiej.

Literatura

- Brodecki Z. 2004: *Konkurencja*, Wydawnictwo Lexis Nexis, Warszawa, s. 460-468.
- Facts and figures on the Common Fisheries Policy 2012*, European Commission, s. 48.
- Jurkowska-Gomułka A., Skoczny T. 2010: *Wspólne reguły konkurencji Unii Europejskiej*, Instytut Wydawniczy EuroPrawo, Warszawa, s. 338.
- Ocena ex-post Sektorowego Programu Operacyjnego Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004-2006*, MRiRW, Warszawa 2010, s. 218.
- Ocena okresowa Programu Operacyjnego Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013*, MRiRW, Warszawa 2011, s. 41.
- Program Operacyjny „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”*, MRiRW, Warszawa 2008.
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 736/2008 z 22.07.2008 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw zajmujących się produkcją, przetwórstwem i wprowadzaniem do obrotu produktów rybołówstwa, Dz.Urz. UE, L 201, 30.07.2008.
- Rozporządzenie Rady (WE) nr 104/2000 z 17.12.1999 r. w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury, Dz.Urz. UE, L 17, 21.01.2000.
- Rozporządzenie Rady (WE) nr 1198/2006 z 27.07.2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rybackiego, Dz.Urz. UE, L 223, 15.08.2006, 6.
- Rozporządzenie Rady (WE) nr 774/2008 z 24.07.2008 r. ustanawiające tymczasowe szczególne działanie mające na celu wspieranie restrukturyzacji flot rybackich Wspólnoty Europejskiej dotkniętych kryzysem gospodarczym, Dz.Urz. UE, L 202.
- Sprawa 141/78: France v. United Kingdom, Zb. Orz. 1978, 417.
- Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. 2008: Wersja skonsolidowana, Dz.Urz. UE, C 115, 09.05.2008.
- Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską. 2002: Dz.Urz. WE, C 235, 24.12.2002.
- Wytyczne Komisji do celów analizy pomocy państwa dla rybołówstwa i akwakultury, Dz.Urz. UE, C 84/06, 3.04.2008.

Summary

According to EU rules the admissibility of state aid to fisheries and aquaculture depends on the coherence of this instrument with the objectives of the common fisheries policy. Aid must be transparent and cannot distort competition but provide an incentive to conduct business. The biggest beneficiaries of state aid to fisheries in the period 1992-2010 were companies from Spain, Italy, France and the UK. In the case of Poland, Portugal, Romania and Greece important support after 2007 became financial measures from EFF. In the EU-27 the highest amount of aid refers to Axis 2. 'Aquaculture, inland fishing, processing and marketing'. By the end of 2010 Poland granted (under the Operational Programme Ryby 2007-2013) 54,5% of total aid for temporary and permanent cessation of fishing activities. Payments made had a positive synergistic effect on the competitiveness of fishing companies such as in an increase in its revenues and profitability, as well as investments related to the new and modernization of existing facilities and the purchase of assistive devices, resulting in improved product quality and health & safety at work of the Polish Baltic fleet.

Adres do korespondencji
dr inż. Krzysztof Rutkiewicz
Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, Instytut Nauk Ekonomicznych i Społecznych
pl. Grunwaldzki 24a, 50-363 Wrocław
tel. (71) 320 17 94, e-mail: krzysztof.rutkiewicz@up.wroc.pl